

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Т.Г. БОНДАРУК,
д.е.н., доцент, Національна академія статистики, обліку та аудиту

Регіональна політика у фінансовому забезпеченні місцевого самоврядування

У статті проведено комплексне дослідження науково-методичних основ регіональної політики. Виявлено вплив регіональної політики держави на фінансове забезпечення органів місцевого самоврядування на сучасному етапі суспільного розвитку України.

В статье проведено комплексное исследование научно-методических основ региональной политики. Выявлено влияние региональной политики государства на финансовое обеспечение органов местного самоуправления на современном этапе общественного развития Украины.

Постановка проблеми. Забезпечення наукових підходів при формуванні і реалізації регіональної політики держави передбачає необхідність розробки нових наукових підходів до вдосконалення організаційного та функціонального механізму фінансового забезпечення місцевого самоврядування, управління формуванням та використанням місцевих фінансових ресурсів, посилення ефективності фінансових важелів державного регулювання соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних утворень.

У сучасних умовах господарювання особливої актуальності набуває розробка концептуальних підходів до формування регіональної політики держави, особливо на місцевому рівні. Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю розробки нових наукових підходів до вдосконалення організаційного та функціонального механізму фінансового забезпечення місцевого самоврядування, управління формуванням та використанням місцевих фінансових ресурсів, посилення ефективності фінансових важелів державного

регулювання соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних утворень.

Невідпрацьованість зваженої, науково обґрунтованої стратегії і тактики регіональної політики у фінансовому забезпеченні місцевого самоврядування, її цілеспрямованого регулювання з метою розв'язання не тільки короткострокових завдань, а й досягнення якісно нових показників розвитку є фундаментальною причиною фінансової кризи в розвитку територій України. Саме тому проблеми державного регулювання фінансового забезпечення місцевих органів влади потребують поглибленого дослідження на підґрунті цілісного, системного підходу, теоретичних узагальнень, які мають важливе значення для подальших ринкових перетворень.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. У науковій літературі приділяється увага окремим аспектам, що стосуються державного регулювання місцевих фінансів, при цьому бракує комплексних досліджень визначеної тематики. Вивченню питань державного регулювання економіки та фінансової незалежності місцевих органів влади присвячені праці таких вчених, як З.С. Варналій, І.Р. Михасюк, Д.М. Стеченко, та ін.

Проте теоретико-методологічні та практичні питання державного регулювання фінансового забезпечення місцевого самоврядування досліджені не в повній мірі. Нагальним стає завдання вироблення наукових засад формування ефективної регіональної політики та її ролі у фінансовому забезпеченні ресурсами органів місцевого самоврядування.

Метою статті є виявлення впливу регіональної політики держави на фінансове забезпечення органів місцевого

самоврядування на сучасному етапі суспільного розвитку України.

Виклад основного матеріалу. У дослідженні ролі регіональної політики в фінансовому забезпеченні місцевого самоврядування особливе значення має чітке обґрунтування її теоретичних та методологічних засад. Усвідомлюючи зміст регіональної політики держави та механізму державного регулювання місцевих фінансів, необхідно насамперед уточнити співвідношення понять «регіональна політика» та «державне регулювання економіки».

В економічній літературі поняття «регіональна політика» і «державне регулювання економіки» досліджують здебільшого окремо, іноді не помічаючи їхніх взаємозв'язків і взаємодоповнюваності.

В економічній науці поняття «державне регулювання економіки» з'явилося завдяки працям таких вчених-економістів, як А. Сміт, Дж. Міль, Дж. Кейнс та ін. В економічній енциклопедії наводиться визначення державного регулювання економіки як сукупності форм і методів цілеспрямованого впливу державних установ і організацій на розвиток суспільного способу виробництва (в тому числі продуктивних сил, техніко-економічних, організаційно-економічних та соціально-економічних відносин) для його стабілізації та пристосування до умов, що змінюються [1]. Як бачимо, в цьому визначенні йдеться про вплив на розвиток виробництва лише державних установ і організацій, а про роль держави в державному регулюванні економіки не згадується, що є не зовсім коректним.

На противагу попередньому тлумаченню у Великому економічному словнику дається визначення поняття «державне регулювання економіки» як впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання та ринкову кон'юнктуру з метою забезпечення оптимальних умов для функціонування ринкового механізму, вирішення екологічних та соціальних проблем, а також як цілеспрямованого процесу, що забезпечує підтримку або зміну економічних явищ та їх зв'язків [2]. У цьому разі перше місце відводиться державі, яка впливає на діяльність суб'єктів господарювання.

Так, П. Нікольський дає визначення державному регулюванню як перерозподілу фінансових ресурсів, зазначаючи, що джерелом регулювання обов'язково є додаткові фінансові ресурси, резервні фонди, невикористані асигнування тощо [3]. Це визначення характеризує лише об'єкт, проте не визначає суб'єктів державного регулювання.

Аналіз сучасної економічної літератури дає змогу виокремити два підходи до тлумачення державного регулювання: в довгостроковому аспекті – це здійснення стратегії економічного росту; в короткостроковому аспекті – забезпечення стабілізації економіки.

Визначаючи державне регулювання як вплив держави на відтворювальні процеси в економіці відповідними засобами з метою орієнтування суб'єктів господарювання і окремих громадян на досягнення цілей та пріоритетів державної по-

літики суспільного розвитку [4, с. 5], Д. Стеченко не повністю вирізняє об'єкт державного регулювання, обмежуючи його лише відтворювальними процесами.

Останніми роками термін «регіональна політика» є досить популярним серед дослідників у галузях економічних та суспільних наук, а також і представників усіх рівнів державного управління. Водночас аналіз наукової літератури свідчить про те, що існують суттєві розбіжності у тлумаченні змісту регіональної політики, формулюванні її мети та завдань.

Регіональна політика охоплює міжрегіональні і міжбюджетні відносини. Система державного регулювання територіального розвитку торкається їх тільки з позицій прямих і непрямих заходів, які справляють вплив на їх економічне забезпечення. Регіональна політика тісно пов'язана з вирішенням проблем взаємовідносин держави (центру), її суб'єктів і територіальних утворень.

У спеціальній економічній літературі є багато різних визначень регіональної політики, серед яких можна вирізнити такі групи.

До першої групи віднесемо визначення, які базуються на створенні оптимальної територіальної структури господарства. Так, теоретичні основи державної політики на рівні регіону були закладені німецькою неокласичною школою. Зокрема, А. Вебер створив наукове підґрунтя для оптимальної територіальної структури господарства, взаємозв'язків між центром і регіонами в процесі створення та розподілу вартості в промисловості, сільському господарстві, торгівлі [5]; А. Льош розробив теорію економічного районування, яка базувалася на оптимальному розміщенні підприємств, окремих галузей, які б забезпечували отримання території максимуму доходу.

Зазначені напрями економічного бачення проблеми державного регулювання економіки відіграли значну роль у формуванні змішаної системи регіональної політики, де, з одного боку, держава стимулює збереження та дію ринкового механізму (через проведення антиінфляційної, демонополізаційної політики тощо), а з іншого – за допомогою притаманних їй механізмів забезпечує вирішення проблем ефективного розвитку економічної системи, економічної та екологічної безпеки, соціального захисту, справедливого розподілу доходів та інших питань, вирішення яких неможливе за умови самостійності дії ринкового механізму, в тому числі і на рівні регіону.

Представники другої групи визначають регіональну політику як сферу діяльності з управління економічним, соціальним, політичним розвитком країни у регіональному аспекті. Відомий вітчизняний вчений З. Варналії дає таке визначення – «під регіональною політикою, як правило, розуміють сферу діяльності з управління економічним, соціальним, екологічним і політичним розвитком країни у регіональному аспекті відповідно до заздалегідь розробленої програми. Державна регіональна політика повинна бути невід'ємною складовою політики держави, спрямованої на організацію

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

території країни відповідно до прийнятої державної стратегії розвитку» [6, с. 18].

Існує думка, що термін «регіональна політика» можна розглядати в широкому розумінні, що означає політику, яку здійснює держава щодо регіонів, а також регіони у межах наданих їм повноважень: «у широкому розумінні регіональна політика – це система цілей і дій, спрямованих на реалізацію інтересів держави стосовно регіонів та внутрішніх інтересів самих регіонів за допомогою методів, що враховують історичну, етнічну, соціальну, економічну та екологічну специфіку територій» [7, с. 12]. У вузькому розумінні регіональна політика звужується винятково до дій держави, тоді йдеться про державну регіональну політику [7]. Як бачимо, ці визначення мають досить чіткий і конкретний характер. У них фокусується увага на діях держави в її ж інтересах. При цьому, з одного боку, вони розглядаються як система, а з іншого – акцентується увага винятково на діях держави.

До третьої групи можна віднести визначення регіональної політики як сукупності рішень, спрямованих на поєднання інтересів держави й окремих регіонів, або як політику держави з погляду розподілу влади між центром і регіонами. Вважаємо визначення цієї групи найбільш вдалим, оскільки в них наголошується на ефективному використанні місцевих ресурсів. Професор І. Михасюк, досліджуючи питання регіональної економіки під кутом зору державного регулювання розвитку регіонів при визначенні регіональної політики, теж насамперед виокремлює її економічне значення: «регіональна політика держави – це сукупність економічних, правових, організаційно-управлінських рішень, спрямованих на гармонійне поєднання інтересів держави й окремих регіонів, створення сприятливих економічних та правових засад для раціонального використання місцевих ресурсів і виробничого потенціалу» [8, с. 123].

В економічній енциклопедії регіональна політика тлумачиться як «сукупність соціально-економічних, правових та адміністративно-організаційних засобів і методів, що органічно поєднують загальнодержавні та регіональні інтереси і спрямовані на те, щоб на основі планомірного і пропорційного розвитку регіонів (а отже, всієї країни), принципово нових підходів до розвитку продуктивних сил та ефективного використання місцевих ресурсів забезпечити істотне зростання життєвого рівня населення регіонів як стратегічної мети» [1, с. 808]. З таким висловлюванням не можна не погодитися, проте воно мало чим відрізняється від визначення державного регулювання економіки, яке в цьому ж виданні характеризується як сукупність форм і методів цілеспрямованого впливу на розвиток суспільного способу виробництва для його стабілізації [1, с. 322].

Деякі автори, розглядаючи регіональну політику держави з погляду розподілу влади між центром і регіонами, дають таке визначення державній регіональній економічній політиці: «це сукупність організаційно-правових та економічних заходів, які здійснюються державою у сфері регіонального

розвитку країни відповідно до її поточних і стратегічних цілей» [9, с. 32]. Розгляд регіональної політики з позицій лише сукупності організаційно-правових та економічних заходів держави є досить поверховим.

У проєкті національної стратегії місцевого і регіонального розвитку державна регіональна політика визначається як складова «державної політики щодо забезпечення сталого й збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів, оптимального узгодження місцевих і регіональних інтересів з загальнодержавними інтересами, побудови оптимальної та ефективної системи місцевих органів публічної влади, підтримки місцевого й регіонального самоврядування, вдосконалення адміністративно-територіального устрою держави» [10, с. 57]. Наведене визначення є досить ґрунтовним. Водночас для розгорнутого тлумачення змісту поняття «регіональна політика» слід звернути увагу на такі принципові положення: на зміст регіональної політики впливають два основні фактори – економічна ситуація в країні та рівень розвитку регіонів; ефективність регіональної політики залежить від ступеня врахування нею специфічних особливостей територій. Вчені вважають, що підтримка розвитку депресивних регіонів є пріоритетною у регіональній політиці будь-якої країни [11]; регіональна політика може розглядатися як специфічна форма взаємодії політичного та економічного курсу країни стосовно розвитку територій.

При аналізі суб'єктів регіональної політики пропонується враховувати той принциповий момент, що регіони, постійно породжуючи інтереси, можуть їх виразити лише опосередковано, безпосереднім носієм внутрішньо-регіональних інтересів є населення, яке проживає в певному регіоні, а кожен житель регіону відстоює інтереси, що значно відрізнятимуться від регіональних. Звідси виникає проблема суб'єктивізації регіональної політики, яка трансформується у проблему представництва інтересів населення в органах законодавчої та представницької влади різних рівнів, які реалізовані також і через сформовані ними виконавчі структури [7]. Отже, суб'єктами регіональної політики є центральні органи законодавчої і виконавчої влади, органи регіонального управління та місцевого самоврядування. З.С. Варналій вважає, що суб'єктами регіональної політики можуть бути: «окремі посадові особи (наприклад, Президент України), Верховна Рада України як найвищий у державі законодавчий орган, органи державної виконавчої влади всіх рівнів, органи місцевого самоврядування, окремі юридичні особи (установи, організації і підприємства), громадські організації» [6, с. 19].

Наявність специфічних інтересів у держави і регіонів допускає, з одного боку, реалізацію державної політики, яка може забезпечити дієздатність суб'єктів країни, а з другого – проведення власної політики органами місцевого самоврядування з метою розвитку конкретної території та урахуванням місцевих умов. Тільки з таких позицій може бути створена реальна основа для становлення чіткої і збалансованої державної політики, її фінансової складової, що забез-

печує гармонізацію специфічних інтересів держави, регіонів і муніципальних утворень.

Особливе значення у формуванні важливих напрямів регіональної політики має Концепція державної регіональної політики як послідовна і логічно завершена система, яка визначає її основну мету – шляхи вдосконалення державного регулювання розвитку регіонів, необхідність підвищення ролі й відповідальності місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування за соціально-економічний розвиток регіонів. Відомча роздробленість у виробленні напрямів і реалізації регіональної політики, неузгодженість дій всіх рівнів влади, відсутність продуманої тактики і стратегії стали істотною перешкодою для підвищення рівня державного розвитку територій і пом'якшення територіальних диспропорцій. На сьогодні нормативно закріпленого положення про масштаби, методи і об'єкти регіональної політики в Україні так і не вироблено.

У Концепції державної регіональної політики визначаються шляхи підвищення ролі й відповідальності місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування в соціально-економічному розвитку регіонів. Оптимізація територіальної організації місцевого самоврядування має забезпечити підвищення ефективності управління процесами розвитку регіонів через децентралізацію повноважень центральних органів виконавчої влади; удосконалення розподілу повноважень та функцій між територіальними підрозділами центральних органів виконавчої влади, місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування з метою уникнення дублювання, спрощення системи управління та економії бюджетних коштів.

У державному регулюванні економіки особливе місце відводиться саме регіональній моделі державного регулювання, тобто мезорівню. Удосконалення державного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів насамперед залежить від оптимізації і доцільного поєднання державної регіональної політики і власне політики регіонів.

Для підвищення ефективності та якості регулювального впливу на всіх рівнях державного регулювання важливо дот-

римуватися принципів системного підходу, який у регіональній політиці включає раціональне поєднання функцій управління соціально-економічною сферою регіону як по вертикалі, так і по горизонталі. Вертикальне регулювання передбачає пошук оптимальних форм взаємодії регіону з центральними органами державної влади за умови збереження достатньої самостійності регіонів у розв'язанні проблем їх соціально-економічного розвитку, горизонтальне регулювання – налагодження взаємовигідних відносин з іншими регіонами країни, участь у виконанні загальнонаціональних та міжрегіональних соціально-економічних програм [12, с. 8].

Для вдосконалення державного регулювання у сфері реалізації регіональної політики передбачено такі основні заходи:

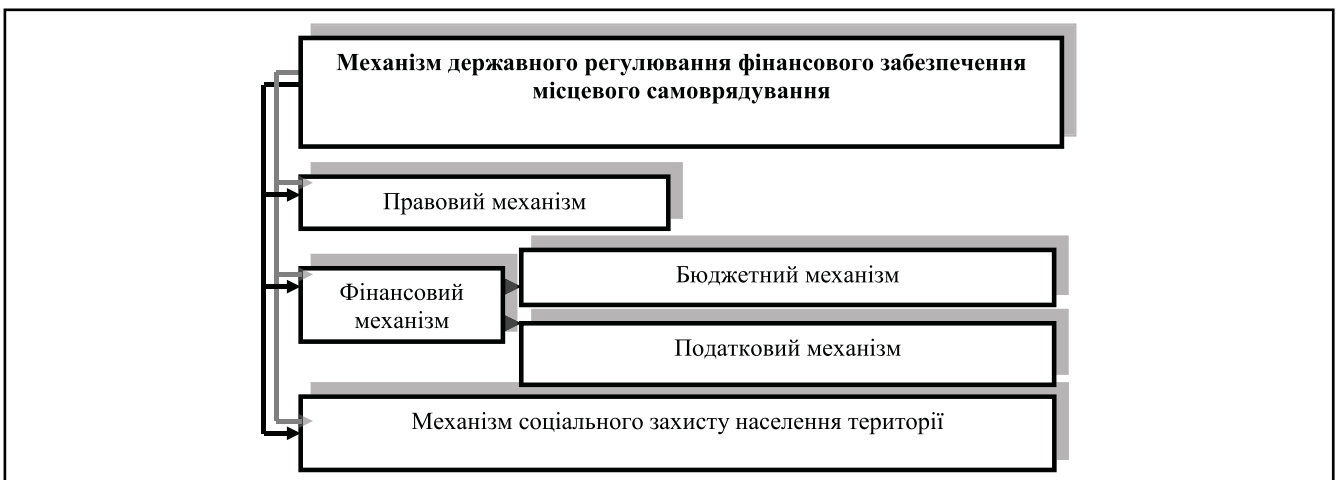
- поліпшення державного стратегічного регіонального планування, яке дасть змогу обґрунтовано визначити середньо- та довгострокові пріоритети регіонального розвитку на загальнодержавному та регіональному рівнях;
- удосконалення механізмів державної підтримки розвитку регіонів, концентрація ресурсів у розв'язанні нагальних загальнодержавних проблем;
- стимулювання розвитку регіонів, які мають найнижчі соціально-економічні показники [12, с. 6].

Важливе місце в регіональній політиці посідає забезпечення формування фінансової спроможності органів місцевого самоврядування, реалізацію якого передбачено у Бюджетному кодексі України.

У процесі реалізації заходів щодо стабілізації фінансового стану країни дослідникам і практикам неминуче доводиться стикатися з проблемою визначення ролі і оптимально допустимого ступеня участі держави в регулюванні процесів управління економікою і формування фінансової політики для досягнення кінцевої мети.

Механізм державного регулювання фінансового забезпечення місцевого самоврядування можна представити у вигляді схеми (див. рис.).

Місцеве самоврядування забезпечує інтереси територіальних громад, тому виважена регіональна політика, раціо-

Механізм державного регулювання фінансового забезпечення місцевого самоврядування

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

нальний розподіл повноважень між центральними та регіональними органами державної влади і місцевого самоврядування є визначальними у державному устрої країни.

Впровадження ефективних механізмів реформування економічних процесів неможливе без формування раціональної та гнучкої регіональної політики.

Ефективне регулювання процесів регіонального розвитку, вирівнювання економічного розвитку регіонів, підвищення добробуту населення країни забезпечить раціональний розподіл повноважень між центральними та місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування, здійснення цілеспрямованих заходів державної регіональної політики.

Складовою державного регулювання економіки регіону, яка забезпечує ефективність використання усіх інших важелів регулятивного впливу, є фінансове регулювання, яке здійснюється за допомогою бюджетного та податкового механізмів управління й передбачає стимулювання надходжень фінансових ресурсів, приватних інвестицій у найдинамічніші сектори регіональної економіки, спроможні наповнити місцевий бюджет та прискорити його розвиток.

У механізмі державного регулювання розвитку місцевого самоврядування пріоритетне місце належить фінансовому регулюванню. З огляду на це фінансове регулювання розвитку адміністративно-територіального утворення являє собою сукупність фінансових заходів як державних органів, так і органів місцевого самоврядування щодо забезпечення управління територіальним розвитком. Регуляторна політика держави в сучасних умовах набуває особливого значення у фінансовому механізмі державного регулювання і відображається у бюджетній, грошовій і кредитній системах, здійсненні політики цін і доходів, соціальних гарантій. Використовуючи фінансовий механізм в державному регулюванні, можна визначити кінцевий результат усієї господарської діяльності в державі чи в окремому адміністративно-територіальному утворенні, а тому він відіграє ключову роль в системі управління економікою.

Висновки

З'ясовуючи сутність регіональної політики держави, необхідно виокремити такі основи визначення цього поняття.

По-перше, об'єктивною основою системи регіональної економічної політики держави є національна економіка. У сучасних умовах вона є об'єктом державного регулювання з певних причин: як багаторівнева господарська система з досить складною структурою та великою кількістю взаємопов'язаних елементів (підсистем); як інтегрована взаємопов'язана система об'єктів господарювання, яка характеризується багатомірністю та детермінованістю; як динамічна система, що розвивається під впливом національних традицій, історичних особливостей, а також цілей та інтересів більшості населення.

Другою основою визначення регіональної політики слід вважати її діалектику функціонування, яка передбачає ство-

рення сукупності органічно взаємозв'язаних правових актів, положень і норм, що регламентують законодавче і виконавче державне регулювання. Ця основа передбачає також еволюцію економічних форм регіональної політики, розвиток її економічного змісту, посилення впливу на процес виробництва, орієнтацію на соціальну сферу, впливаючи на яку регіональна політика реалізує складну систему цілей – від екології до економічного розвитку суспільства.

Третьою основою визначення системи регіональної політики держави є характер її використання. Державним регулюванням повністю опосередковуються вертикальні зв'язки: центральний виконавчий орган – галузеве управління – регіональний виконавчий орган – підприємство.

Четверта основа регіональної політики має враховувати регулятори, які вона використовує. Економічними регуляторами є важелі (інструменти) впливу на економічні процеси або методи управління економікою на макро- і мікрорівнях. Основними економічними регуляторами є податкова, грошово-кредитна, амортизаційна політика; антимонопольні заходи; ціноутворення; різні види фінансової допомоги та ін. [1, с. 180].

Таким чином, розглянувши основи визначення системи регіональної політики, можна дійти висновку, що вона є правовою, тобто починається з законодавчого примусу та економічною – діє в межах економіки.

Регіональна політика – це об'єктивний і закономірний процес. Як бачимо з наведеного, на всіх рівнях регіональна політика виступає як поліструктурна категорія і охоплює основні сфери життєдіяльності суспільства: економічну, соціальну, екологічну тощо. У розвинених країнах першорядними в такій політиці є соціальні та екологічні проблеми.

Отже, в системі державного регулювання особливе місце відводиться оптимізації регіональної політики, яка має забезпечувати перспективи для формування такої фінансової спроможності територій, яка б створювала можливості для ефективного регіонального розвитку, подолання диспропорцій з урахуванням особливостей адміністративно-територіальних утворень, їх потенціалу в ринковій економіці.

Література

1. Економічна енциклопедія: в 3 т. / [редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін.] – К.: Видавничий центр «Академія», Т. 1. – 2002. – 952 с.
2. Большой экономический словарь / [под ред. А.Н. Азрилияна] – 4-е изд., доп. и перераб. – М.: Институт новой экономики, 1999. – 1248 с.
3. Никольский, П.С. Финансы в системе хозяйственного механизма управления промышленностью / Никольский П.С. – М.: Финансы и статистика. – 1982. – С. 60.
4. Стеченко Д.М. Державне регулювання економіки: [навч. посіб.] / Стеченко Д.М. – К.: МАУП, 2000. – 176 с.
5. Вебер А. Теория размещения промышленности / Вебер А. – Л.–М., 1926. – С. 12–14.
6. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: [моногр.] / [за ред. З.С. Варналія]. – К.: Знання України, 2005. – 498 с.

7. Регіональна політика: методологія, методи, практика / [відп. ред. М. Долішній]; НАН України, Ін-т регіон. дослідж. – Л., 2001. – С. 11–15.

8. Михасюк І.Р. Державне регулювання економіки / [Михасюк І.Р., Мельник А.Ф., Крупка М.І., Залого З.М.]; за ред. І.Р. Михасюка; Львівський національний університет ім. І. Франка. – Львів: Українські технології, 1999. – 640 с.

9. Чистов С.М. Державне регулювання економіки: [навч. посіб.] / Чистов С.М., Никифоров А.Є., Куценко Т.Ф. – К.: КНЕУ, 2000. – 316 с.

10. Національна стратегія місцевого і регіонального розвитку (проект) // Кур'єр місцевого самоврядування. Шляхи розвитку міс-

цевої демократії в Україні (концептуально-прикладні пошуки та ба-чення фонду). – 2005. – С. 53–75. – (Спецвипуск).

11. Артоболевский С.С. Региональное развитие в Великобритании: Послевоенный этап / Артоболевский С.С.; РАН. Институт географии. – М., 1992. – 165 с.

12. Solnick, S. Methods of Central Control Over Russia's Provinces, and Prospects for the Future. – PONARS Policy Memo. – 1999. – №97. <http://www.fas.harvard.edu/~ponars/POLICY%20MEMO/Solnick97.html>

Т.В. МАМРОШ,
к.е.н., Тернопільський комерційний інститут,
О.Ю. РУДЧЕНКО,
д.е.н., професор, НДЕІ,
М.М. ШКІЛЬНЯК,
д.е.н., РВ ФДМУ

Особливості обґрунтування доцільності приватизації об'єктів соціальної сфери регіону

У статті розглядаються особливості обґрунтування доцільності приватизації об'єктів соціальної сфери регіону з урахуванням рівня їх адаптивності до ринкового середовища, соціальної значущості, а також рівня задоволення попиту на їх послуги.

В статье рассматриваются особенности обоснования целесообразности приватизации объектов социальной сферы регионов с учетом уровня их адаптивности к рыночной среде, социальной значимости, а также уровня удовлетворения спроса на их услуги.

The article discloses the peculiarities of grounding the expediency of privatization of the social sphere objects in the regions taking into account their level of adaptability to the market sphere as well as their social value and level of satisfaction of demand for such services.

Постановка проблеми. Важливим питанням щодо регіонального розвитку є забезпечення надійного функціонування соціальної сфери та реалізації гарантій держави щодо надання послуг населенню. Саме тому в соціальній сфері, незважаючи на активний розвиток приватного сектору як за рахунок приватизаційних процесів, так і підприємництва, визначальну роль все ще відіграє держава, яка має забезпечувати проведення виваженої політики щодо соціальної інфраструктури.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Питанням розвитку соціальної сфери приділено в економічній літературі достатньо уваги, зокрема в працях таких вчених, як І. Бондар, Н. Вітренко, В. Куценко, В. Поліщук, Я. Хоменко, М. Чечетов, М. Шкільняк, В. Удовиченко та ін. У той же час основна увага приділена розгляду задоволення потреб на-

селення в наданні послуг об'єктів соціальної сфери чи загальним положенням щодо їх реформування, а питання обґрунтування доцільності приватизації залишаються недостатньо дослідженими.

Метою статті є розроблення методичних підходів щодо обґрунтування доцільності приватизації об'єктів соціальної сфери регіону з урахуванням їх особливостей.

Виклад основного матеріалу. З позицій забезпечення виваженого підходу до реформування об'єктів соціальної інфраструктури з урахуванням їх особливостей необхідним є чітке визначення складу зазначених об'єктів і їх класифікація. Відповідно до офіційних інструктивних документів, зокрема Тимчасового переліку об'єктів, які відносяться до соціальної сфери, до соціально інфраструктури включають такі види економічної діяльності, як житлово-комунальне господарство, побутове обслуговування, охорону здоров'я, фізичну культуру, соціальне забезпечення, народну освіту, культуру та мистецтво [1].

Більш широку класифікацію об'єктів соціальної інфраструктури подає Н.М. Вітренко, яка виділяє їх у дві групи: соціально-побутову та соціально-культурну інфраструктуру. Зокрема, до складу першої групи включено об'єкти таких видів економічної діяльності, як житлово-комунального господарства, побутового обслуговування населення, торгівлі та громадське харчування; пасажирського транспорту, а також зв'язку щодо обслуговування населення; до другої – народної освіти, культури та мистецтва; охорони здоров'я, фізичної культури та спорту, а також соціального забезпечення [2, с. 10]. На наш погляд, з позицій реформування відносин власності цей підхід є більш конструктивним, оскільки